

УДК 7.012:687

¹ПАШКЕВИЧ К. Л., ¹ГЕРАСИМЕНКО О. Д., ¹ЕЖОВА О. В.,²ШМАГАЛО Р. Т., ¹ЛЮКЛЯН Н. Р.¹Київський національний університет технологій та дизайну, Київ, Україна²Львівська національна академія мистецтв, Львів, Україна

DOI:10.30857/2617-0272.2023.1.14

УКРАЇНЬСЬКА ЕСТЕТИКА В ДИЗАЙНІ СУЧАСНИХ ЮВЕЛІРНИХ ВИРОБІВ

Мета – проаналізувати традиційні ювелірні вироби, які є складовою національного вбрання України та порівняти їх з сучасними прикрасами в етнічному стилі, визначити вплив традиційної української символіки на ювелірні вироби сучасності.

Методологія. Дослідження зумовлено комплексним вивченням тематики та охоплює: методи аналізу, синтезу та метод системного аналізу.

Результати. Проведено аналіз літературних джерел за тематикою традиційних ювелірних виробів, надано опис сучасних українських ювелірних брендів та їх колекцій в етнічному стилі. Визначено, що українські дизайнери активно користуються традиційною символікою, виготовляючи максимально подібні прикраси до тих, які носили українці, або їх сучасну інтерпретацію, відповідну новітнім тенденціям, але з національними мотивами, а також виробляють ювелірні вироби з державними символами України. Систематизовано та описано найбільш поширені символи, що застосовуються при виготовленні сучасних українських ювелірних прикрас.

Наукова новизна. На основі аналізу сучасних ювелірних брендів виокремлено три основні групи ювелірних виробів в етнічному стилі: максимально наближені до традиційних, інтерпретовані та патріотичні прикраси.

Практична значущість. Матеріали статті можна використати при вивченні ювелірних прикрас України, при підготовці фахівців з дизайну ювелірних виробів та при написанні наукових робіт.

Ключові слова: ювелірні вироби; прикраси; етностиль; вишивка; символи.

Вступ. Основоположною базою для української національної культури є народна культура, на основі якої поступово сформувалися професійні наука, література, мистецтво. Національне мистецтво – це мистецтво, що має безпосереднє відношення до життя певного народу й певного часу, це джерело цінностей, ідей, образів, що зрощують духовність, формують любов до її землі, знання її історії. Своєрідність української культури визначають також взаємодія з іншими етнокультурами, вплив географічних умов та особливості історичного шляху.

Сьогодні питання самоідентифікації дуже гостро постає в українському суспільстві. Століттями українську культуру намагалися знищити чужоземні загарбники, нав'язуючи свої культурні цінності, та попри всі перешкоди, вона все ж зберегла свою унікальність та продовжує активно відрод-

жуватися. Рівень національної свідомості активно зростає, і митці, дизайнери одягу, ювеліри тощо, повертаються до свого «коріння», намагаючись зберегти та відродити традиції у своїх творіннях. У когось це ідентичні вироби, максимально подібні до тих, які носили наші предки, у когось – сучасна інтерпретація, відповідна новітнім тенденціям, але з національними мотивами. Етнічна культура вбирає в себе багато значущих істин і змістів, що служать меті самозбереження людини і забезпечують цілісність її особистості. Актуальність даної теми полягає у тому, щоб прослідкувати та проаналізувати яким чином українська етнічна культура модернізується та відтворюється в сучасних ювелірних виробках.

Аналіз попередніх досліджень. Традиційні українські прикраси здебільшого висвітлені у роботах, які пов'язані з

національним вбранням і виступають як невід'ємний елемент традиційного костюму, про це писали у своїх роботах Т. Ніколаєва [1], Ф. Вовк [2], Г. Врочинська [3]. Особливості орнаментики в українському вишиванні досліджував М.Р. Селівачов [4], символіку – Т. Причепій [5], а К. Матейко [6] видала етнографічний словник, у якому зібрані тлумачення назв українського народного одягу, аксесуарів, прикрас, взуття.

Ганна Врочинська [2] описала традиційні види українських прикрас та подала класифікацію прикрас за матеріалом, з якого вони виготовлялися, виділяючи три основні групи:

- прикраси з рослин, тканин, пір'я, що виготовлялися дівчиною власноруч у домашніх умовах;

- прикраси з кольорових каменів, скла та бісеру;

- прикраси з кольорових металів.

Дослідниця підкреслила, що для цих художніх виробів вагоме місце відігравали естетичний аспект та спільне функціональне навантаження. Г. Врочинська пише, що жіночі прикраси займали перше місце серед тих матеріальних цінностей, в які вкладалися зібрані гроші. Значення жіночих прикрас, як матеріальних цінностей простежується в давньому звичаї дарувати намисто з коралу, перлів, золотих монет, дукачів тощо, до церков як підвіски до ікон. Так, у середовищі львівського патриціату і міщанства кількість прикрас (клейнотів, біжутерії) набирала вражаючих масштабів. Отже, варто зазначити, що в прикраси вкладалися значні кошти, іноді прикраси могли коштувати як ціле майно. Також Ганна Врочинська охарактеризувала прикраси як окремий і дуже вагомий вид народного мистецтва, що є невід'ємним компонентом вбрання, атрибутом обрядів та звичаїв [2].

Т. Ніколаєва у своїй книзі «Історія українського костюма» [1] детально описує традиції одягу, його окремі елементи, головні убори, взуття та прикраси. Автор розкриває відмінності національного костюму в залежності від регіону. Так,

наприклад, у Центральній Україні було прийнято носити багато разків різнобарвного або червоного намиста, дармовіси, монети-дукачі. На Лівобережжі жіночі шию та груди прикрашали одним великим дукачем з багато оздобленим бантом, а от на Гуцульщині були популярні згарди – металеві прикраси з мідними хрестиками, також був звичай носити бісерні прикраси, прикраси з венеціанського скла. Автор наголошує, що дослідження матеріальної культури допомагає у пізнанні духовного світу народу.

П.П. Толочко в своїй роботі «Історія української культури» [7] подала повну характеристику прикрас, їх призначення, технології виробництва, ілюстрації знахідок від доби палеоліту до новітніх часів. Детально описано різноманітні декоративні вироби, знайдені при розкопках стоянок. Також автор описав поховання, які надзвичайно важливі при дослідженні значення прикрас.

Професор Хведір Вовк більше уваги надав стрічкам та квіткам, описуючи, в який спосіб їх носили у різних частинах України, оскільки вони були найпоширенішими. Науковець запропонував поділ сережок на два основні види – сережки для великоруських жінок та сережки для українок. Також він дослідив шийні прикраси українок, описав їх види та способи виробництва [2].

Постановка завдання. Інтерпретація традиційних прикрас, використання традиційної символіки у сучасних ювелірних виробках українських дизайнерів, недостатньо висвітлені в українському мистецтвознавстві, тому на основі аналітичних досліджень необхідно порівняти традиційні ювелірні вироби, які є складовою національного вбрання України, з сучасними прикрасами в етнічному стилі, а також визначити вплив традиційної української символіки на ювелірні вироби сучасності.

Результати дослідження та їх обговорення. Людині властиво себе прикрашати, тому прикраси і сьогодні займають важливе місце у повсякденному житті, обрядах

та віруваннях. Існують різні класифікації прикрас, і з них складно вибрати одну найкращу, тому що класифікувати прикраси можна за різними параметрами. Основною причиною цього є регіональні відмінності. За основу класифікації можна брати стать, вік, регіон побутування, призначення, вид, час створення, епоха, стиль. Найчастіше виділяють три види прикрас – вушні, шийні, нагрудні. Проте ця класифікація не включає в собі обручку, перстень, котрі є досить широковживані. Виділяють також і речі, які можна віднести, як до прикрас, так і до елементів одягу (пояс, вінок). Найпоширенішими прикрасами серед населення України були і залишаються сережки, намисто, підвіски, коралі, каблучки, дукати, хрести.

Ювелірне мистецтво в Україні досить стрімко розвивається у різноманітних стильових напрямках. Є бренди, які від початку заснування виготовляли прикраси в етностилі, і це було їхньою головною «фішкою», а є й такі, які тільки віднедавна почали випускати колекції з традиційними елементами. Дизайнери вмело підбирають етноприкраси до сучасного гардеробу, доповнюючи образ. Сьогодні в Україні наявне досить широке різноманіття прикрас з етнічними мотивами

Наприклад, Oberig – український ювелірний дім преміум-сегмента, що транслює історію через сучасні прикраси. Дизайн кожного виробу унікальний, з тисячолітніми символами, які наповнені силою природи та захищають власника прикраси (рис. 1). У розробці колекцій беруть участь етнографи й історики. Ось таким слоганом транслює себе сам бренд: *«Прадавні слов'янські символи, сповнені силою природи та вірою багатьох поколінь, ми поєднали з бездоганною майстерністю та любов'ю до своєї справи. Oberig Jewelry – коштовна історія тисячоліть»* [8].

Zerno – це бренд жіночого одягу в етнічному стилі, в асортименті якого також наявні традиційні прикраси – силянки, з'гарди, писані пацьорки, максимально

наближені до тих, які носили наші предки (рис. 2). Бренд був заснований у 2014 році в Києві, як певна реінкарнація кількох фешн-проектів. Zerno створює сучасні одяг та аксесуари в етнічній стилістиці, таким чином щоб його легко можна було використовувати в повсякденному житті. Бренд вирізняється серед інших використанням натуральних матеріалів, якістю пошиття, унікальністю більшості моделей. Вироби тиражуються в невеликих кількостях. Ручна робота, вишивка, брижування, вибійкові орнаменти, плетіння, експерименти з чесаною вовною – усе це перетворює одяг Zerno з утилітарного виробу в справжнє мистецтво, засіб самовираження та демонстрації своєї ідентичності. Дизайнери марки надихаються давніми автентичними зразками. У речах цього бренду закладений сакральний посил етнічних знаків і символів [9].

Kozzachka – бренд, орієнтований на якість та унікальність, який створює колоритні речі в етнічному стилі. Особливістю цього виробника є використання нових підходів до старих технологій: схрещування мистецтва з одягом, традицій з комфортом. Захоплива історія, розмаїті традиції, багатогранні етнічні образи та незрівнянна природа землі – фактори, які впливають на сучасну інтерпретацію традиційних прикрас. В асортименті даного виробника здебільшого намиста та пацьорки, однак зустрічаються і прикраси з монетами, тобто дукати (рис. 3). Бренд Kozzachka закликає споживати «з розумом», вкладатися в одяг та в аксесуарі в довгостроковій перспективі, тобто «річ на роки», або ж річ як реліквія, яка буде передаватися з поління в покоління [10].

Koval – майстерня з виготовлення авторських прикрас, що випускаються у лімітованих колекціях. У цих ювелірних виробках деякі окремі етнічні елементи поєднуються з мінімалізмом, і як наслідок виходять сучасні актуальні прикраси, які вдало вписуються в нинішній ритм життя. Восени 2016 року світ побачила дебютна колекція ювелірних виробів «Тошена» з елементами української вишивки (рис. 4, а).

Сьогодні ювелірний бренд має п'ять випущених колекцій. Колекція «**Kvitucha**» асоціюється з українським колоритом, нагадує елементи вишивки (рис. 4, б). Остання колекція має назву «Часопис» і

натхненна мотивами книг 20-х років ХХ ст., в прикрасах можна побачити відповідний шрифт тої епохи та рослинний орнамент схожий на петриківський розпис (рис. 4, в) [11].

Рис. 1. Прикраси від Oberig Jewelry

Рис. 2. Прикраси від бренду Zerno

Рис. 3. Прикраси від Kozzachka

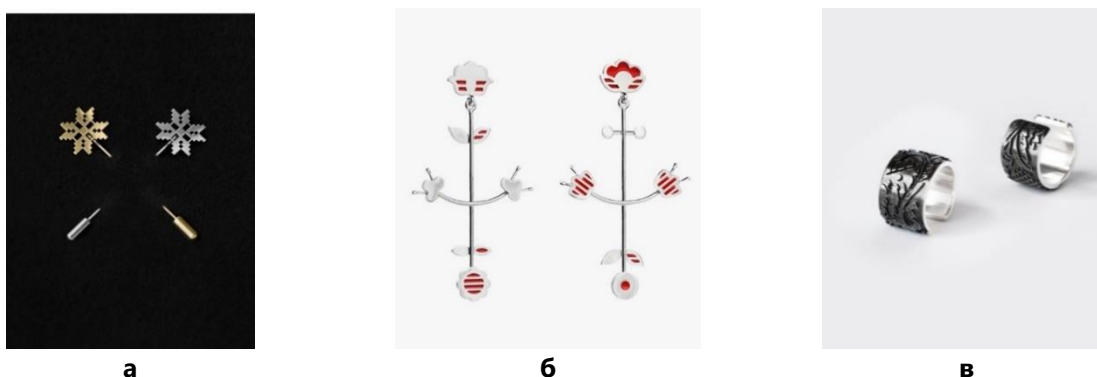

Рис. 4. Прикраси з колекцій бренду Koval: а – «Тоचना»; б – «Kvitucha» в – «Часопис»

ZeltaDarbs – бренд родом з Луганщини, який випускає прикраси з українським орнаментом із застосуванням емальєрної технології (рис. 5). Кожен орнамент на перстнях, до прикладу, має свою семантику, так як і будь-яка українська вишивка передбачає спеціальний культурний код. При виготовленні прикрас використовують 3D-технології – орнамент наносять за допомогою піксельної матриці, а у кожен утворений отвір, що набуває вигляду візерунка, наносять спеціальну ювелірну емаль. Далі виріб відправляється у піч при 700–800 градусах, де емаль має розплавитись, після цього прикрасу шліфують і полірують, а насамкінець виріб проходить перевірку на якість. На всю роботу йде приблизно тиждень часу, а на розробку нової моделі витрачається до місяця [12].

Logvinenko Jewelry – український ювелірний бренд, що створює геометричні асиметричні прикраси. У колекції є сережки, каблучки, каблучки-кастети, кольє-краватки та брошки. Остання колекція 2022 року під назвою «Treasure», що в перекладі означає «скарб», випущена спільно з Скарбницею історичного музею України і натхненна історичними пам'ятками, а саме Мартинівським скарбом, одним із найвідоміших антських скарбів, який відноситься до епохи «ранніх» слов'ян (VI–VII ст.) та періоду заснування Києва (рис. 6) [13].

Oniks – ювелірне підприємство, яке успішно працює на ювелірному ринку України вже більше 30 років. В їх асортименті представлені практично всі види коштовностей – це і сережки, каблучки, підвіски, хрестики, браслети ланцюжки, кольє тощо. Підприємство працює у різних стильових напрямках. У колекції «Українська символіка» представлені вироби з національними символами: сережки, каблучки, колони з державним гербом, кольє в кольорах державного прапора, також прикраси з картою України, підвіски з булавою – відсилка до козацької доби, тощо (рис. 7). Матеріали, які використовувалися –

золото та срібло, оздоблення виконано фіанітами, діамантами. У деяких виробках зустрічається декорування емаллю [14].

Kviten – патріотичні прикраси з лаконічним дизайном, створені з срібла 925 проби у поєднанні з золотом 375 та 585 проби з вставками улекситу, гематиту, авантюрину, оніксу, цирконію та перлів. Як і в бренду Oniks, у Kviten частіше зустрічаються прикраси з національними символами країни – герб, державний прапор, окреслені кордони України, також є підвіски з вітовим деревом – символ, який зустрічається у традиційних українських вишивках (рис. 8) [15].

Нові колекції вийшли у таких ювелірних брендах як Guzema та SOVA. Багато брендів зараз повертаються до свого коріння, створюють прикраси та аксесуари з українськими етнічними мотивами, що безумовно пов'язано з нинішньою ситуацією – вторгнення росії на територію України [16]. Одяг, прикраси, аксесуари – все це атрибути, які відрізняють нас від інших, це спосіб зовнішнім виглядом виразити свою приналежність до певного народу. Тому зараз це як ніколи актуально, багато брендів тим самим підтримують українську культуру та популяризують її як на державному рівні, так і на міжнародному [17].

Ювелірний дім SOVA Jewelry випустив колекцію «Kalyna», виконану із жовтого і білого золота та червоних коралів (рис. 9, а). Більшість виробів SOVA витримані в лаконічному, мінімалістичному стилі. Бренд експериментує з дизайном, що відображено в нових колекціях SOVA. Стилiстика прикрас органічно перегукується з модними тенденціями, підкреслюючи популярне сучасне звучання [18].

Також ювелірний бренд Guzema випустив колекцію, присвячену Україні, яка називається «Spadok» (рис. 9, б). До колекції ввійшли кольє з коралів і бурштину, золотий кулон у формі кетяга калини, що вишитий хрестиком червоними нитками, а також брошка, моносережка та інші символічні вироби.

Рис. 5. Прикраси від ZeltaDarbs

Рис. 6. Прикраси від Logvinenko Jewelry

Рис. 7. Прикраси від Oniks

Рис. 8. Прикраси від Kvitен

Рис. 9. Ювелірні вироби: а – колекція «Калупа» від ювелірного бренду SOVA; б – колекція «Sradok» від ювелірного бренду Guzema Jewelry

Ювелірний бренд Kochut займається виготовленням рукотворних ювелірних прикрас із золота, срібла, різних металів та дорогоцінного каміння. Першою ювелірною прикрасою для продажу стало лицарське намисто із срібних орлів. Кожен ювелірний виріб бренду виготовляється в одній майстерні – починаючи від ідеї й закінчуючи нанесенням декоративних покриттів. Більшість прикрас створюються повністю вручну, тож багато виробів неможливо повторити в точній копії. Ювелірні прикраси від Kochut можна придбати за кордоном в офлайн магазинах Австрії, Чехії, Казахстану й Великої Британії, в Україні – лише в Ужгороді й Києві [19]. В ювелірних виробках від Kochut спостерігається свій унікальний стиль, що робить їх відмінними від інших: простежуються рослинні мотиви, відтворення різноманітних природних текстур у прикрасах, кельтська символіка (рис. 10, а, б). Також є вироби з символікою, яка притаманна українській культурі, наприклад, срібна корона з фіанітами, з державним гербом України (рис. 10, в).

Côte&Jeunot – український бренд, який виготовляє мінімалістичні прикраси із золота і срібла. У колекціях представлені кулони, сережки та каблучки. Основний стиль бренду – мінімалізм, та все ж у бренду є декілька виробів, які мають національні мотиви. Наприклад, кафф «Монета», що представлена на офіційному сайті, схожа на українські традиційні сережки-півмісяці (рис. 10, г). Також представлені підвіски та кулони з синьо-жовтими кольорами, і при цьому такими ювелірними прикрасами можна доповнити будь-який образ, що включає сучасне різноманіття стилів – від повсякденного до святкового (рис. 10, д) [20, 21].

Bevza – один з найвідоміших українських брендів жіночого одягу та аксесуарів. Серед ювелірних виробів у бренду наявні кольє та сережки у вигляді пшеничних колосків, сережки «Калина», кулони з листям каштану – символом Києва, столиці України (рис. 11) [22]. Бренд Bevza представив

концептуальну зйомку весняної колекції 2023 року під назвою «Життя сила» на території київської філії хлібзаводу «Кулиничі», яка забезпечує хлібом 9 регіонів України. Сьогодні, коли через війну у світі зростає глобальна продовольча криза, це дуже потужний меседж. Адже Україна, будучи одним з найкрупніших експортерів зерна у світі, наразі кров'ю свого народу виборює право жити на своїй землі та вирощувати пшеницю, яка годує не лише українців, а й інші народи [23].

Попри популярність в Україні, найвищі показники продажів колекцій Bevza у США та Європі, зокрема в найбільшому онлайн-ритейлері дизайнерського одягу NET-A-PORTER, а також у дванадцяти магазинах по всьому світу. Світлана Бевза – найкращий дизайнер жіночого одягу за версією національної премії Best Fashion Awards (2013, 2019), дизайнер року за версією Elle Style Awards (2018), учасниця New York Fashion Week, Spring Summer 2023. Як бачимо бренд Bevza активно популяризує український дизайн на міжнародній арені.

Народні символи України – це святині українського народу. В українській графіці використовуються символи й образи з пісенної народної творчості, з легенд, які використовуються в обрядах і звичаях. Їх вишивають на сорочках, рушниках, відтворюють у розписі посуду, в кованих виробках, у різьбленні, в барельєфному прикрашанні житла, у розписах печі, гончарних виробках, у гравюрі, а також в прикрасах. Українська символіка вирізняється геометричними, рослинними і рідше тваринними символами. Символіка – це умовне відображення подій, явищ, понять, ідей за допомогою умовних знаків – символів; символічне значення, яке надається чому-небудь. Сучасні ювелірні дизайнери, які створюють прикраси в українському етнічному стилі, часто звертаються до традиційних джерел народного мистецтва і культури.

Наприклад, у прикрасах Oberig спостерігається часте використання символів, які є

елементами вишивки. За допомогою коштовного каміння створюється відповідний орнамент із закладеним сенсом. Прикраси від Oberig – це преміум сегмент, головною ідеєю якого є прадавні символи.

Рис. 10. Прикраси брендів: а-в – Kochut; г,д – Côte&Jeunot

Рис. 11. Прикраси бренду Bevza

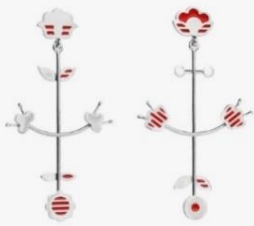

Таблиця 1

Аналіз сучасних ювелірних виробів з українськими етнічними символами

Бренд	Зображення виробу	Символ	Значення
Oberig		Ромб та хрест 	Ромб – символ землі і плодючості, хрест – центричність та гармонія
Koval		Повна роза 	Повна роза – символ об'єднання двох начал: чоловічого та жіночого

Продовження табл. 1

Бренд	Зображення виробу	Символ	Значення
		<p>Дерево життя</p> 	<p>Дерево життя – це зв'язок світу земного з небесним, філософське осмислення категорії вічності – минулого, сучасного і майбутнього</p>
<p>Zerno</p>		<p>Ключі</p> 	<p>Ключі – шлях до досконалості, родючість, запліднення</p>
<p>Kviten</p>		<p>Державний герб України Тризуб</p>	<p>Державний символ України</p>
<p>Oniks</p>		<p>Державний прапор України в синьо-жовтих кольорах</p>	<p>Державний символ України</p>
<p>Kochut</p>		<p>Державний герб України Тризуб</p>	<p>Державний символ України</p>

Продовження табл. 1

Бренд	Зображення виробу	Символ	Значення
		Кельтський символ Трикветр	Трикветр – символ життя, смерті і відродження, в свою чергу, уособлює рівність, неподільність і вічність
ZeltaDarbs		Трикутник	Трикутник – символ єдності трьох світів: земного, підземного або невидимого, небесного або духовного
SOWA Jewelry		Калина	Калина символізує вірність, відродження, надію, жіночу вроду, силу та здоров'я
Bevza		Пшеничне колосся	Колоски – символ єдності, родючості, повноти життя

Подібна ситуація спостерігається в Koval – в залежності від тематики колекції, наявні прикраси з елементами української вишивки, а точніше із символом «повна рожа» – це і браслети, підвіски, сережки тощо. Колекція «Kvitucha» співвідноситься з традиційним символом «світове дерево», а вироби колекції «Часопис», натхненні мотивами книги 20-х років ХХ ст., при проведенні асоціативних зв'язків нагадують петриківський розпис. Петриківський розпис, або «петриківка» – українське декоративно-орнаментне народне малярство, яке сформувалося на Дніпропетровщині в селі Петриківка, звідки й походить назва цього виду мистецтва. Також у бренду Koval є прикраси у вигляді колоска пшениці, що теж є символом України.

У ZeltaDarbs також наявний великий асортимент ювелірних виробів з українською символікою, яку часто можна побачити у вишиванці: сварги, трикутники, хрести, ромби, спіралі тощо. Орнамент наносять за допомоги спеціальної ювелірної емалі. Сам ювелір, власник компанії, розповідає що в кожному символі своя семантика, і вони одними із перших почали робити ювелірні прикраси з українською вишивкою, починаючи з 2007 року.

Колекція під назвою «Kalyna» від SOVA Jewelry являє собою поєднання золота, срібла з червоними коралами, що потенційно є посилання на традиційний для нас символ – калину, враховуючи до цього семантику назви колекції. Калина – символ життя, крові, вогню, також деякі дослідники

пов'язують її назву із сонцем, жаром, паланням. Калина часто відіграє роль світового дерева, на верхечку якого птахи їдять ягоди і приносять людям вісті, іноді з потойбіччя. Та й саме дерево пов'язує світ мертвих зі світом живих.

У бренду Zerno теж спостерігається використання української символіки, а саме в прикрасі з бісеру – силянці. На виробі зображений символ «ключ» що символізує шлях до досконалості та родючість. Окрім цього варто зауважити, що цей бренд також виготовляє прикраси практично ідентичні до традиційних українських прикрас.

Отже, бачимо що українські дизайнери сьогодення у своїх ювелірних виробках часто використовують українську символіку, поширюють та популяризують їх як в українському суспільстві, так і на міжнародній арені, тим самим зберігаючи свої традиції (табл. 1).

Висновки. Проаналізовано сучасні українські ювелірні бренди та їх колекції в етнічному стилі. Визначено що деякі бренди такі, як Zerno та Kozzachka виготовляють прикраси максимально наближені до традиційних. Інші ж – Oberig, Koval, Logvinenko Jewelry, ZeltaDarbs, SOVA – вибирають лише деякі елементи, стилізують їх, і в результаті виходять сучасні прикраси з

посиланням на етнічну приналежність з традиційними мотивами, які легко вписати в повсякденний, святковий чи будь-який інший стиль життя. Третя група вирізняється тим, що використовує у своїй виробках державні символи України, що можна зазначити ще як патріотичні. Це прикраси у формі тризубу – державного герба, наприклад, підвіски у формі синьо-жовтого прапора, камені у прикрасах відповідних кольорів, а також вироби з окресленими кордонами України. Під час аналізу символіки, що використовується в сучасних ювелірних виробках, виявлено, що українські дизайнери активно користуються традиційною символікою, елементами запозиченими із вишивки, які за народними повір'ями несуть в собі сакральний сенс. Наприклад, у ювелірного дому Oberig, на цій концепції побудований бренд, саме з таким посилом вони звертаються до своїх клієнтів – прикраса несе в собі силу, прикраса-амулет, прадавні слов'янські символи. Та все ж, ще одним важливим меседжем, який транслює цей бренд є збереження традицій, розуміння своєї ідентичності і приналежності до певної окремої культури (української), соціуму, національності.

Література:

1. Ніколаєва Т. Історія українського костюма. Київ: Либідь, 1996. 171 с.
2. Вовк Х. Студії з української етнографії та антропології. Київ: Мистецтво, 1995. 336 с.
3. Врочинська Г. В. Українські народні жіночі прикраси XIX – початку XX століть. Київ: Родовід, 2007. 232 с.
4. Селівачов М. Р. Лексикон української орнаментики (іконографія, номінація, стилістика, типологія): навч. посіб. 2-е вид., перероб. та допов. Київ: редакція вісника «АНТ», 2009. 408 с.
5. Причепій Т., Причепій Є. Вишивка східного поділля. Київ: Родовід, 2016. 344 с.
6. Матейко К. Український народний одяг: етнографічний словник. За ред. Р. Кирчів. НАН України. Інститут народознавства. Київ: Наукова думка, 1996. 196 с.

7. Історія української культури: у 5 т. Ред. колегія П. П. Толочко, Д. Н. Козак, Р. С. Орлов. Київ: Наукова думка, 2001. Т. 1. 1134 с.

8. Офіційний сайт "OBERIG JEWELRY". URL: <https://oberigjewelry/> (дата звернення: 26.03.2023).

9. Офіційний сайт "Zerno fashion". URL: <https://zerno.fashion/index.php?route=product/category&path=240> (дата звернення: 26.03.2023).

10. Офіційний сайт "Kozzachka". URL: <https://www.kozzachka.com/product-category/accessories/> (дата звернення: 26.03.2023).

11. Офіційний сайт "KOVAL". URL: <http://koyaljewellery.com.ua> (дата звернення: 26.03.2023).

12. Офіційний сайт "ZeltaDarbs". URL: <https://zeltadarbs.com> (дата звернення: 26.03.2023).

13. Офіційний сайт "Logvinenko Jewelry". URL: <https://logvinjewelry/treasury> (дата звернення: 26.03.2023).

14. Офіційний сайт "Oniks". URL: <https://oniks.ua/categories/ukrainskaia-simvolika1> (дата звернення: 26.03.2023).
15. Офіційний сайт "Kviten". URL: <https://kviten.in.ua/patriotichni-prikrasi/> (дата звернення: 26.03.2023).
16. Guzema fine jewelry представляє автентичну колекцію Spadok, натхненну українською культурою. *ELLE: веб-сайт*. URL: <https://elle.ua/ru/ludi/novosty/guzema-fine-jewelry-predstavlyaet-autentichnuyu-kollekciyu-spadok-vdohnovlennuyu-ukrainskoy-kulturoy/> (дата звернення: 26.03.2023).
17. Офіційний сайт "GUZEMA". URL: <https://guzema.com/collections/spadok> (дата звернення: 26.03.2023).
18. Офіційний сайт "Sova Jewelry". URL: <https://sovajewels.com/ua/collections/kalyna/> (дата звернення: 26.03.2023).
19. Офіційний сайт "Kochut". URL: <https://jewellery.kochut.org/pl/shop/> (дата звернення: 26.03.2023).
20. Cuff Coin large. *Côte&Jeunot: веб-сайт*. URL: <https://cote-jeunot.com/product/kaff-moneta-bolshaya/> (дата звернення: 26.03.2023).
21. Пара серця в кольорах прапор. *Côte&Jeunot: веб-сайт*. URL: <https://cote-jeunot.com/product/ozherele-two-hearts-ua/> (дата звернення: 26.03.2023).
22. Офіційний сайт "BEVZA". URL: <https://bevza.com/collections/jewellery?page=1> (дата звернення: 26.03.2023).
23. Ціна хлібу: бренд BEVZA представив концептуальну зйомку у пекарні. *INSIDER: веб-сайт*. URL: <https://insider.ua/ua/czina-hliba-brend-bevza-predstaviv-konceptualnu-zjomku-u-pekarni/> (дата звернення: 26.03.2023).
- References:**
1. Nikolaieva, T. (1996). *Istoriia ukrainskoho kostiama* [History of Ukrainian costume]. Kyiv: Lybid [in Ukrainian].
  2. Vovk, Kh. (1995). *Studii z ukrainskoi etnografii ta antropologii* [Studies in Ukrainian ethnography and anthropology]. Kyiv: Mystetstvo [in Ukrainian].
  3. Vrochynska, H. V. (2007). *Ukrainski narodni zhinochi prykrasy XIX – pochatku XX stolit* [Ukrainian folk women's jewelry of the 19th and early 20th centuries]. Kyiv: Rodovid [in Ukrainian].
  4. Selivachov, M. R. (2009). *Leksykon ukrainskoi ornamentiuky (ikonohrafiia, nominatsiia, stylistyka, typolohiia)* [Lexicon of Ukrainian ornamentation (iconography, nomination, stylistics, typology)]. 2d ed. Kyiv: redaktsiia visnyka "ANT" [in Ukrainian].
  5. Prychepii, T., Prychepii, Ye. (2016). *Vyshyvka skhidnoho podillia* [Embroidery of the eastern division]. Kyiv: Rodovid [in Ukrainian].
  6. Mateiko, K. (1996). *Ukrainskyi narodnyi odiah: etnografichni slovnyk* [Ukrainian folk clothes: an ethnographic dictionary]. R. Kyrchiv (ed.). Kyiv: Naukova dumka [in Ukrainian].
  7. Tolochko, P. P., Kozak, D. N., Orlov, R. S. (eds.) (2001). *Istoriia ukrainskoi kultury* [History of Ukrainian Culture]. Kyiv: Naukova dumka. Vol. 1 [in Ukrainian].
  8. Ofitsiyni sait "OBERIG JEWELRY" [Official site "OBERIG JEWELRY"]. URL: <https://oberig.jewelry/> (Last accessed: 26.03.2023) [in Ukrainian].
  9. Ofitsiyni sait "Zerno fashion" [Official site "Zerno fashion"]. URL: <https://zerno.fashion/index.php?route=product/category&path=240> (Last accessed: 26.03.2023) [in Ukrainian].
  10. Ofitsiyni sait "Kozzachka" [Official site "Kozzachka"]. URL: <https://www.kozzachka.com/product-category/accessories/> (Last accessed: 26.03.2023) [in Ukrainian].
  11. Ofitsiyni sait "KOVAL" [Official site "KOVAL"]. URL: <http://kovaljewellery.com.ua> (Last accessed: 26.03.2023) [in Ukrainian].
  12. Ofitsiyni sait "ZeltaDarbs" [Official site "ZeltaDarbs"]. URL: <https://zeltadarbs.com> (Last accessed: 26.03.2023) [in Ukrainian].
  13. Ofitsiyni sait "Logvinenko Jewelry" [Official site "Logvinenko Jewelry"]. URL: <https://logvin.jewelry/treasury> (Last accessed: 26.03.2023) [in Ukrainian].
  14. Ofitsiyni sait "Oniks" [Official site "Oniks"]. URL: <https://oniks.ua/categories/ukrainskaia-simvolika1> (Last accessed: 26.03.2023) [in Ukrainian].
  15. Ofitsiyni sait "Kviten" [Official site "Kviten"]. URL: <https://kviten.in.ua/patriotichni-prikrasi/> (Last accessed: 26.03.2023) [in Ukrainian].
  16. Guzema fine jewelry predstavliaie avtentychnu kolektsiiu Spadok, natkhennu ukrainskoiu kulturoiu [Guzema fine jewelry presents an authentic Spadok collection inspired by Ukrainian culture]. *ELLE: veb-sait*. URL: <https://elle.ua/ru/ludi/novosty/guzema-fine-jewelry-predstavlyaet-autentichnuyu-kollekciyu-spadok-vdohnovlennuyu-ukrainskoy-kulturoy/> (Last accessed: 26.03.2023) [in Ukrainian].
  17. Ofitsiyni sait "GUZEMA" [Official site "GUZEMA"]. URL: <https://guzema.com/collections/spadok> (Last accessed: 26.03.2023) [in Ukrainian].

18. Ofitsiyni sait "Sova Jewelry" [Official site "Sova Jewelry"]. URL: <https://sovajewels.com/ua/collections/kalyna/> (Last accessed: 26.03.2023) [in Ukrainian].
19. Ofitsiyni sait "Kochut" [Official site "Kochut"]. URL: <https://jewellery.kochut.org/pl/shop/> (Last accessed: 26.03.2023) [in Ukrainian].
20. Cuff Coin large. *Côte&Jeunot: veb-sait*. URL: <https://cote-jeunot.com/product/kaff-moneta-bolshaya/> (Last accessed: 26.03.2023) [in Ukrainian].
21. Para sertsia v kolorakh prapor. *Côte&Jeunot: veb-sait*. URL: https://cote-jeunot.com/product/ozherele-two-hearts_ua/ (Last accessed: 26.03.2023) [in Ukrainian].
22. Ofitsiyni sait "BEVZA" [Official site "BEVZA"]. URL: <https://bevza.com/collections/jewellery?page=1> (Last accessed: 26.03.2023) [in Ukrainian].
23. Tsina khlibu: brend BEVZA predstavyy kontseptualnu ziomku u pekarni [The price of bread: the BEVZA brand presented a concept shoot in a bakery]. *INSIDER: veb-sait*. URL: <https://insider.ua/ua/czina-hliba-brend-bevza-predstaviv-konceptualnu-zjomku-u-pekarni/> (Last accessed: 26.03.2023) [in Ukrainian].

UKRAINIAN AESTHETICS IN THE DESIGN OF MODERN JEWELRY PRODUCTS

¹PASHKEVYCH K. L., ¹GERASYMENKO O. D., ¹YEZHOVA O. V.,

²SHMAHALO R. T., ¹LIUKLIAN N. R.

¹*Kyiv National University of Technologies and Design, Kyiv, Ukraine*

²*Lviv National Academy of Arts, Lviv, Ukraine*

Purpose. To analyze traditional jewelry, which is a component of the national costume of Ukraine and compare it with modern jewelry in ethnic style, to determine the influence of traditional Ukrainian symbols on modern jewelry.

Methodology. The research is conditioned by a comprehensive study of the subject and covers: methods of analysis, synthesis and the method of system analysis.

Results. An analysis of literary sources on the topic of traditional jewelry was carried out, a description of modern Ukrainian jewelry brands and their collections in ethnic style was provided. It was determined that Ukrainian designers actively use traditional symbols, making jewelry as similar as possible to those worn by Ukrainians, or their modern interpretation, in accordance with the latest trends, but with national motifs, and also produce jewelry with state symbols of Ukraine. The most common symbols used in the production of modern Ukrainian jewelry are systematized and described.

Scientific novelty. Based on the analysis of modern jewelry brands, three main groups of jewelry in ethnic style are distinguished: as close as possible to traditional, interpreted and patriotic jewelry.

The practical significance. The materials of the article can be used in the study of Ukrainian jewelry, in the training of jewelry design specialists, and in the writing of scientific papers.

Keywords: *jewelry; ethnic style; embroidery; symbols.*

ІНФОРМАЦІЯ ПРО АВТОРІВ:

Пашкевич Калина Лівіанівна, д-р техн. наук, професор, завідувач кафедри мистецтва та дизайну костюма, Київський національний університет технологій та дизайну, ORCID 0000-0001-6760-3728, Scopus 57191851112, **e-mail:** pashkevich.kl@knutd.com.ua

Герасименко Олена Дмитрівна, д. філософії, доцент кафедри мистецтва та дизайну костюма, Київський національний університет технологій та дизайну, ORCID 0000-0001-8566-7215, **e-mail:** gerasymenko.od@knutd.edu.ua

Ежова Ольга Володимирівна, д-р пед. наук, професор, професор кафедри ергономіки і дизайну, Київський національний університет технологій та дизайну, ORCID 0000-0002-5920-1611, Scopus 57200291293, **e-mail:** oyezkhova70@gmail.com

Шмагало Ростислав Тарасович, д-р мист., професор, професор кафедри історії та теорії мистецтва, Львівська національна академія мистецтв, ORCID 0000-0002-9853-8989, **e-mail:** shmahalo@hotmail.com

Люклян Надія Романівна, аспірантка, факультет мистецтв і моди, Київський національний університет технологій та дизайну, ORCID 0000-0001-9598-8119, **e-mail:** n.r.lyuklyan@gmail.com

<https://doi.org/10.30857/2617-0272.2023.1.14>

Цитування за ДСТУ: Пашкевич К. Л., Герасименко О. Д., Єжова О. В., Шмагало Р. Т., Люклян Н. Р. Українська естетика в дизайні сучасних ювелірних виробів. *Art and Design*. 2023. №1(21). С. 143–156.

Citation APA: Пашкевич, К. Л., Герасименко, О. Д., Єжова, О. В., Шмагало, Р. Т., Люклян, Н. Р. (2023) Українська естетика в дизайні сучасних ювелірних виробів. *Art and Design*. 1(21). 143–156.